

МІНІСТЕРСТВО
ОСВІТИ І НАУКИ
УКРАЇНИ

USAID
ВІД АМЕРИКАНСЬКОГО НАРОДУ
ПРОГРАМА
"НОВЕ ПРАВОСУДДЯ"

ТИМІО
ТЕСТУВАННЯ ІННОВАЦІЙ МОНИТОРИНГ В ОСВІТІ

ТЗНПК

Тест загальної навчальної правничої компетентності

- Призначення й засади ТЗНПК
- Переваги впровадження ТЗНПК
- Характеристики ТЗНПК
- Приклади завдань ТЗНПК
- Довідкові джерела

Київ

2019

Призначення й засади ТЗНПК

Упродовж 2016–2018 рр. тисячі вступників до магістратури за спеціальностями галузей 081 «Право» та 293 «Міжнародне право» вже пройшли тестування з використанням ТЗНПК!

ТЗНПК – це тестовий інструмент, що призначений для диференціації учасників тестування за рівнями сформованості в них загальної навчальної правової компетентності (ЗНПК) – модифікованого специфікою змісту навчання й професійної діяльності в правничій галузі різновиду загальної навчальної компетентності (ЗНК), який має багатовимірну структуру, де ключовими є такі компетентнісні виміри, як **уміння мислити критично, аналітично й логічно**. У свою чергу ЗНК – це особистісна характеристика, якої особа набуває в результаті діяльності впродовж життя й навчання (формального й неформального) і яка визначає її спроможність набувати й удосконалювати індивідуальну систему знань, умінь, навичок і цінностей, застосовувати її для вирішення особистісно й суспільно значущих проблем відповідно до загальноприйнятої системи цінностей в умовах життя в суспільстві сталого розвитку.

ЗНПК корелює із системою ключових компетентностей суспільства сталого розвитку, визначених Організацією економічного співробітництва і розвитку* й покладених в основу стратегії удосконалення національних систем освіти на компетентнісних засадах, програм міжнародних досліджень якості освіти тощо.

ЗНПК не може бути виміряна безпосередньо, тому ТЗНПК є інструментом опосередкованого вимірювання рівня сформованості ЗНПК.

*<http://www.oecd.org/document/50/0,3746,>

Переваги впровадження ТЗНПК

Упровадження ТЗНПК сприяє підвищенню якості системи відбору вступників на магістерські програми правничого спрямування за критеріями:

- **ефективності:** ТЗНПК у комплексі з предметними тестами з права й іноземної мови забезпечує вищі більш повною інформацією про вступника для прогнозу його успішності в навчанні, а отже, дає можливість підвищити прогностичну валідність добору студентів;
- **справедливості:** ТЗНПК, на відміну від предметних тестів, вимірює особистісні характеристики, які формуються в результаті всіх видів навчальної й соціальної активності особи в житті, а отже, частково нівелює фактори профілю, місця й року закінчення здобуття попередньої вищої освіти, соціального стану сім'ї тощо;
- **об'єктивності:** ТЗНПК, як і предметні тести з права й іноземної мови, є стандартизованим тестом, що проводиться на основі використання технологій ЗНО, завдяки чому мінімізуються ризики суб'єктивізму в оцінюванні вступників.

Упровадження ТЗНПК створює кумулятивний ефект при відборі вступників

Предметні тести з права й іноземної мови дають можливість оцінити вступників за рівнем опанування змісту навчальних предметів, а ТЗНК – за рівнем сформованості здатності успішно навчатися за магістерською програмою з права як програмою підвищеної науково-теоретичної складності. Предметний тест з права і ТЗНПК системно відбивають потенціал вступника успішно навчатися, а в перспективі – професійно реалізуватися в галузі юриспруденції.

Упровадження ТЗНПК сприяє становленню компетентнісної парадигми в системі правничої освіти

Галузь права є динамічною системою, що відгукується на актуальні суспільні зміни. Відповідно правнича освіта має в першу чергу формувати комплекс стійких компетентностей, серед яких і ЗНПК.

Загальні характеристики ТЗНПК

Тестування з використанням ТЗНПК є: *стандартизованим* (за рівнем уніфікації); *загальнодержавним обов'язковим* (за рівнем упровадження); *спеціальним* (за суб'єктом оцінювання); *норморієнтованим* (за співвідношенням із нормами чи критеріями); *компетентнісним* (за предметною спеціалізованістю); *бланковим* (за методом тестування); *закритим* (за формою завдань); *лімітованим* (за часом тестування); *швидкісним* (за інтенсивністю виконання тестових завдань); *блоковим* (за регламентацією часу роботи над тестом).

Структурні характеристики ТЗНПК

ТЗНПК складається з **3 секцій**.

Кількість **тестових завдань** – 30.

Час виконання ТЗНПК – **75 хвилин**.

Час виконання тестових завдань однієї секції обмежений **25 хвилинами**.

Характеристика тестових завдань та їх оцінювання

Усі тестові завдання ТЗНПК однієї форми – завдання з вибором однієї правильної відповіді з п'яти запропонованих варіантів.

Завдання вважається правильно виконаним, якщо учасник обрав правильну відповідь і позначив її в бланку відповідей.

Кожна правильна відповідь оцінюється в 1 бал. Таким чином, максимальна кількість тестових балів за виконання ТЗНПК – 30 балів.

Психометричні характеристики ТЗНПК

Складність тесту. Орієнтовне середнє значення складності ТЗНПК – 0,50, що відповідає розподілу тестових завдань за складністю для норм-орієнтованих тестувань.

Розподільна здатність. Середня розподільна здатність тестових завдань (дискримінативність) – 0,3–0,4, що є достатнім значенням для тесту, не спеціалізованого за предметною галуззю.

Змістові характеристики ТЗНПК

Зміст ТЗНПК відповідає Програмі ТЗНПК, яка визначає змістове наповнення тестових завдань у формі двох блоків:

- 1) **концептуально-поняттєвого**, що окреслює актуальні для ТЗНПК теоретичні поняття, розуміння сутності яких на базовому рівні є бажаним, але не обов'язковим для виконання тестових завдань тієї чи тієї секції;
- 2) **практично-діяльнісного**, що окреслює типові операції (уміння, навички, компетенції), які необхідні для виконання тестових завдань тієї чи тієї секції.

Секція 1. Критичне мислення

Мета тестових завдань цієї секції – виміряти здатність вступника ефективно застосовувати навички критичного мислення при роботі з великими за обсягом і складними за змістом текстами різної тематики. **Необхідність вимірювання** цього складника ЗНПК вступників зумовлена тим, що як навчальна, так і майбутня професійна діяльність правника передбачає критичне опрацювання значних масивів інформації, часто складної за структуру й суперечливої за змістом.

Завдання цієї секції стосуються трьох текстів (6 завдань до одного тексту обсягом 500–700 слів і 6 завдань до двох тематично пов'язаних текстів сумарним обсягом 600–1000 слів) і охоплюють такі діяльнісні аспекти:

- визначення теми, ідеї, логіки та ін.;
- розпізнавання інформації, яка явно стверджується або яка може бути виведена з наявної;
- виявлення значення або мети використання певних елементів у тексті;
- визначення взаємозв'язку даних;
- установлення принципів, які застосовуються, аналогій до тверджень або аргументації;
- з'ясування ставлення автора або інших суб'єктів до обговорюваного тощо.

Секція 2. Аналітичне мислення

Мета тестових завдань цієї секції – вимірювання здатності вступника аналізувати дані й правила оперування з ними задля визначення того, що є істинним або що може бути істинним. **Необхідність вимірювання** цього складника ЗНПК зумовлена тим, що вміння, потрібні для розв'язування тестових завдань на аналітичне мислення, аналогічні тим, які необхідні юристу для визначення, що і як має або може відбуватися в разі чинності нормативних приписів, правил, умов контракту або фактів справи тощо.

Завдання цієї секції стосуються трьох мікротекстів (у середньому до 150 слів), які описують певні ситуації й умови до них. До кожної з трьох ситуацій пропонується по три завдання, які передбачають застосування дедуктивного аналізу за такими діяльнісними аспектами:

- з'ясування того, чи задовольняють певні множини з визначеними відношеннями між елементами заданим умовам;
- конструювання варіантів множин, які задовольняють заданим умовам;
- визначення всіх варіантів множин, які задовольняють заданим умовам;
- установлення загальних властивостей всіх множин, які задовольняють заданим умовам тощо.

Секція 3. Логічне мислення

Мета тестових завдань цієї секції – виміряти здатність вступника аналізувати, оцінювати, доповнювати судження, міркування, аргументацію, викладені звичайною мовою. **Необхідність вимірювання** цього складника ЗНПК зумовлена значущістю для навчальної й професійної правничої діяльності стійких навичок аналізу й формулювання суджень, здійснення міркувань та аргументації.

Завдання цієї секції стосуються мікротекстів (у середньому до 120 слів) різноманітного змісту, узятих із наукових, публіцистичних та інших джерел. До кожного з мікротекстів пропонується одне завдання, яке передбачає актуалізацію таких діяльнісних аспектів:

- розпізнавання складових аргументації;
- визначення подібності й відмінності в моделях аргументації;
- побудова обґрунтованих умовиводів;
- знаходження аналогій;
- визначення точок розбіжностей різних міркувань;
- визначення впливу нових даних на аргументацію тощо.

Із прикладами ТЗНПК року можна ознайомитися за посиланням:

<https://bit.ly/2HvqyrA>

СЕКЦІЯ 1

КРИТИЧНЕ МИСЛЕННЯ

Кількість завдань – 12
Час виконання – 25 хвилин

Завдання 1–12 стосуються текстів. Відповідаючи на завдання, спиравтеся лише на інформацію з текстів, а не на відомості, які Ви, можливо, знаєте з інших джерел. Усі завдання мають по п'ять варіантів відповіді, серед яких **ОДИН** правильний – тобто той, який найбільш точно й повно відповідає на питання. Правильний, на Вашу думку, варіант відповіді позначте в бланку А згідно з інструкцією.

Вчасно заповнюйте бланк відповідей!

Будьте особливо уважні, заповнюючи бланк А. Не погіршуйте власноручно свого результату неправильною формою запису відповідей

Прочитайте текст і виконайте завдання 1–6
(цифри в дужках позначають номери абзаців).

(1) Мовне питання в новій Україні, схоже, утратило актуальність, і досвідчені західні політологи констатують наявний status quo – реальний безконфліктний білінгвізм.

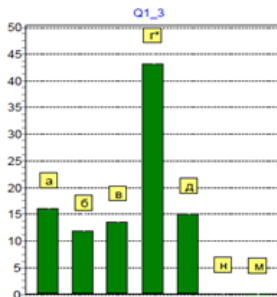
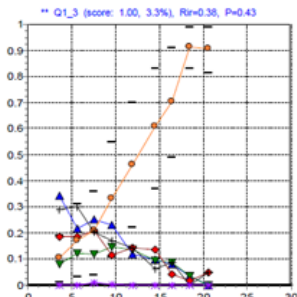
(2) Проте прогрес у розв'язанні мовного питання половинчастий і не в змозі зняти конфлікт, який усе ж є:

(5) Перше: будь-яка мова – це пов'язана з певною історичною традицією сума текстів, які були нею вимовлені, культурно артикульовані; це концентрований досвід поколінь, це думки й емоції, які в ній закарбувалися. Відмова, забуття – незворотна втрата безцінної інформації, тоді як гуманітар-

Завдання 3. Збереження до сьогодні питанням про можливість українців користуватися рідною мовою своєї гостроти свідчить про

- А захищеність у країні природних прав україномовних громадян.
- Б неухильне дотримання вимог елементарної справедливості.
- В сформованість у суспільстві належного ставлення до титульної нації.
- Г уразливість права україномовних українців бути собою.
- Д надійний ступінь захищеності українського суверенітету.

Правильний варіант відповіді - Г.
Психометричні характеристики завдання 3

Q1_3 data table

Вар	Кон-во	%%	Ср.балл	Ст.отк	Коеф
а	258	16.00	9.65	3.27	-0.19
б	191	11.85	10.72	3.13	-0.05
в	220	13.65	10.32	3.28	-0.10
г*	696	43.18	12.82	3.49	0.38
д	244	15.14	9.61	3.27	0.00
н	3	0.19	7.67	1.15	-0.04
м	0	-	-	-	-

АНАЛІТИЧНЕ МИСЛЕННЯ

Кількість завдань – 9

Час виконання – 25 хвилин

Завдання 13–21 стосуються ситуацій і наборів умов до них. Для виконання деяких завдань доцільно використовувати графіки, діаграми тощо. Усі завдання мають по п'ять варіантів відповіді, серед яких лише **ОДИН** правильний. Правильний, на Вашу думку, варіант відповіді позначте в бланку А згідно з інструкцією.

Вчасно заповнюйте бланк відповідей!

Будьте особливо уважні, заповнюючи бланк А. Не погіршуйте власноручно свого результату неправильною формою запису відповідей

Прочитайте опис ситуації та умов до неї й виконайте завдання 13–15.

Ситуація № 1

Режисер одного з українських талантшоу планує програму виступів шести учасників, а саме гумориста, жонглера, ілюзійніста, піаніста, співака й танцівника. Він має вибудувати програму з огляду на такі умови:

- 1) гуморист не може виступати останнім і повинен виступати відразу після ілюзійніста;
- 2) піаніст не може виступати ані безпосередньо перед виступом співака, ані відразу після цього;
- 3) ілюзійніст має виступати після жонглера;
- 4) танцівник повинен відкривати шоу.

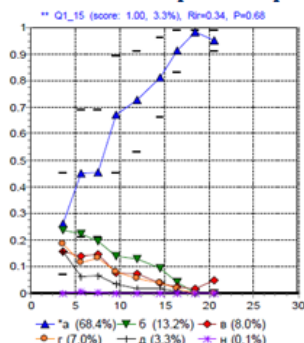
Завдання 15. (одне з 3 завдань тесту до наведеної ситуації №1)

У якому рядку вказані артисти, кожен із яких може виступати останнім у програмі?

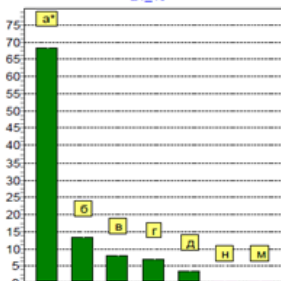
- A** піаніст і співак
B піаніст та ілюзійніст
B піаніст і жонглер
Г піаніст і гуморист
Д піаніст і танцівник

Правильний варіант відповіді – А.

Психометричні характеристики завдання 15.

Q1_15

Q1_15 data table

Вар	Кол-во	%	Ср.балл	Ст.отк	Коеф
a*	1102	68.36	12.06	3.53	0.34
б	213	13.21	9.70	3.14	-0.16
в	129	8.00	9.46	3.30	-0.14
г	113	7.01	9.27	3.09	-0.15
д	53	3.29	8.75	3.41	0.00
н	2	0.12	7.00	1.41	-0.04
м	0	-	-	-	-

СЕКЦІЯ 3

ЛОГІЧНЕ МИСЛЕННЯ

Кількість завдань – 9
Час виконання – 25 хвилин

Завдання 22–30 стосуються міркувань, викладених у мікротекстах. Для виконання завдань варто виходити з позиції здорового глузду, спираючись лише на інформацію, подану в мікротекстах. Усі завдання мають по п'ять варіантів відповіді, серед яких **ОДИН** правильний – тобто той, який найбільш точно й повно відповідає на питання. Правильний, на Вашу думку, варіант відповіді позначте в бланку А згідно з інструкцією.

Вчасно заповнюйте бланк відповідей!
Будьте особливо уважні, заповнюючи бланк А. Не погіршуйте власноручно свого результату неправильною формою запису відповідей

Прочитайте мікротексти й виконайте завдання 22–30.

Завдання 27. *Нейробіолог:* Здатність запам'ятовувати й здатність забувати є двома комплементарними властивостями людського мозку, важливою функцією якого є забезпечення адаптації людини до змін у навколишньому середовищі з метою виживання індивіда. При цьому обидві здатності є значущими.

Яке судження, якщо воно істинне, найкраще підтверджує думку *нейробіолога*?

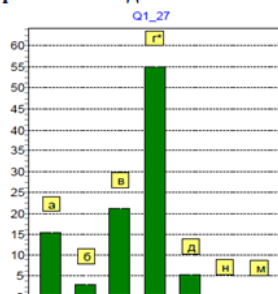
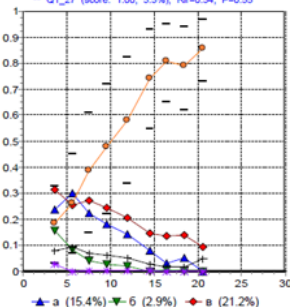
- А** Діти краще виконують творчі завдання, ніж дорослі: дитина у віці до 10 років може навчитися вільно спілкуватися кількома мовами, а для дорослих вивчення навіть однієї іноземної мови пов'язане в більшості випадків із неподоланими труднощами.
- Б** Обсяг пам'яті людини дозволяє запам'ятати всі дані, якими оперують сучасні пошукові інформаційні системи типу Google.
- В** Мозок дорослих переважаний пам'яттю пережитого, що заважає критично сприймати нове, тому він намагається підлаштувати нове під накопичені раніше стереотипи, що призводить до слабоумства, яким страждає 90 % людей у похилому віці.
- Г** Мислення творчих людей системне: вони критично опрацьовують усю доступну їм інформацію, розвиваючи й удосконалюючи світогляд, при цьому не важлива інформація витісняється з пам'яті.
- Д** Зниження мозкової активності може бути спричинене гіподинамією: як показали дослідження, знерухомлення пацієнтів на чотири години призводить до зниження їхнього мозкового тонусу й сповільнення реакцій тварин на наступні чотири доби.

Правильний варіант відповіді – Г.

Психометричні характеристики завдання 27.

** Q1_27 (score: 1.00, 3.3%), R=0.34, P=0.55

Q1_27 data table

Вар	Кон-во	%%	Ср.балл	Ст.отх	Корр
а	248	15.38	9.58	3.16	-0.19
б	46	2.85	7.93	3.11	-0.16
в	341	21.15	10.38	3.42	-0.12
г*	887	55.02	12.33	3.48	0.34
д	85	5.27	9.80	3.28	0.00
н	5	0.31	9.20	4.49	-0.03
м	0	-	-	-	-

Нормативно-правові джерела

1. Щодо проведення у 2016 році як експерименту вступних випробувань під час вступу на основі ступеня бакалавра на навчання для здобуття ступеня магістра за спеціальністю 081 «Право» з використанням організаційно-технологічних процесів здійснення зовнішнього незалежного оцінювання: наказ № 409 від 08.04.2016 / МОН України. URL : <http://zakon3.rada.gov.ua/rada/show/v0409729-16/paran14#n14>.
2. Умови прийому на навчання до закладів вищої освіти України в 2019 році, затверджені наказом Міністерства освіти і науки України від 11.10.2018 № 1096, зареєстрованим в Міністерстві юстиції України 21.12.2018 №1456/32908. URL : <https://mon.gov.ua/storage/app/media/news/%D0%9D%D0%BE%D0%B2%D0%B8%D0%BD%D0%B8/2018/12/28/priyomu-2019.pdf>
3. Порядок організації та проведення вступних випробувань, що проводяться з використанням організаційно-технологічних процесів здійснення зовнішнього незалежного оцінювання для вступу на другий (магістерський) рівень вищої освіти, затверджений наказом Міністерства освіти і науки України 05.04.2019 № 441; зареєстрований у Міністерстві юстиції України 26.04.2019 за № 446/33417. URL : <https://mon.gov.ua/ua/npa/pro-zatverdzhennya-poryadku-organizaciyi-ta-provedennya-vstupnih-viprobuvan-441>
4. Програма вступних випробувань під час вступу на основі ступеня бакалавра на навчання для здобуття ступеня магістра за спеціальністю 081 «Право» з використанням організаційно-технологічних процесів здійснення зовнішнього незалежного оцінювання. Тестування із загальної навчальної правничої компетентності. URL : <http://old.mon.gov.ua/files/normative/2016-04-20/5403/nmo-409.pdf>
5. Специфікація першого блоку єдиного фахового вступного випробування з використанням організаційно технологічних процесів здійснення зовнішнього незалежного оцінювання в 2018 році – тесту загальних навчальних компетентностей. URL : <https://mon.gov.ua/storage/app/media/vishcha-osvita/2018/07/04/1spetsifikatsiyatesttznpk2018.pdf>

Інформаційні джерела

1. Тест на загальні здібності для кандидатів на керівні посади у місцевих прокуратурах (2-й етап конкурсу). *Вісник. Тестування і моніторинг в освіті*. 2015. № 11—12. С. 68—79.
2. Концепція зовнішнього незалежного оцінювання із загальної навчальної правничої компетентності для проведення у 2016 році як експерименту вступних випробувань під час вступу на основі ступеня бакалавра на навчання для здобуття ступеня магістра за спеціальністю 081 «Право». *Вісник. Тестування і моніторинг в освіті*. 2016. № 4—5. С. 7—20.
3. Специфікація тесту загальної навчальної правничої компетентності (ТЗНПК) // *Вісник. Тестування і моніторинг в освіті*. 2016. № 4—5. С. 21—24.
4. Тест із загальної навчальної правничої компетентності. *Вісник. Тестування і моніторинг в освіті*. 2016. № 4—5. С. 25—37.
5. Експеримент із проведення вступних випробувань для здобуття ступеня магістра за спеціальністю 081 «Право» з використанням організаційно-технічних процесів ЗНО (результати виконання ТЗНПК (тесту загальної навчальної правничої компетентності). *Вісник. Тестування і моніторинг в освіті*. 2016. № 7—8. С. 29—84.
6. Стан юридичної освіти в Україні . Аналітичне дослідження за результатами освітніх вимірювань / Мудрук С. О., президент Міжнародної громадської організації «Універсальна екзаменаційна мережа». Київ : Baite, 2018. С.161–162. URL : <https://mon.gov.ua/storage/app/media/news/%D0%9D%D0%BE%D0%B2%D0%B8%D0%BD%D0%B8/2018/03/30/LegalEducationReport-FINAL.pdf>
7. Аналітичне дослідження результатів вступних випробувань на здобуття ступеня магістра за спеціальностями 081 «Право» та 293 «Міжнародне право» у 2018 році (на виконання протоколу апаратної наради Міністерства освіти і науки України від 23.07.2018 № 27) / ДНУ «Інститут освітньої аналітики». Київ, 2018. 199 с. URL : http://iea.gov.ua/wp-content/uploads/2019/02/Zvit_prvnychamagistratura_2018.pdf